18.02.2026

Lausunto Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: VNS 8/2025 vp – Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

ProAgria kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa koskien valtioneuvoston selontekoa kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025 vp). ProAgria, maan johtavana maataloussektorin asiantuntijaorganisaationa, pitää myönteisenä, että selonteossa on käsitelty useita maaseutuelinkeinon kannalta keskeisiä teemoja. Erityisesti haluamme tuoda esille näkökulmamme **kolmeen teemaan**: **(1)** *maatalousmaan hiilensidonnan edistäminen*, **(2)** *turvepeltojen ilmastotoimet* sekä **(3)** *kotimaisen ruoantuotannon ja energiahuollon huoltovarmuus*. Alla olevassa taulukossa on tiivistettynä nämä pääteemat, selonteon linjaukset ja ProAgrian kannanotot kuhunkin teemaan.

Teema	Selonteon linjaukset	ProAgrian kanta
Hiilensidonta kivennäismailla	Korostetaan peltomaan hiilivaraston kasvattamista maatalouden ilmastotoimissa (mm. maininnat s. 34, 86).	Kannatamme hiilensidontatoimia peltomailla, mutta muistutamme niiden nettohyödyn rajallisuudesta lämpenevässä ilmastossa; tarvitaan realistiset odotukset ja parempia laskentamenetelmiä.
Turvepeltojen ilmastotoimet	Ei uusia turvepeltoja; heikkotuottoiset turvepellot ennallistetaan kosteikoiksi; kosteikkosuunnittelun osaaminen ja henkilöresurssit varmistetaan (s. 38, 80).	ProAgria tukee vahvasti näitä linjauksia. Korostamme neuvonnan, tilusjärjestelyjen ja oikeudenmukaisten korvausmallien tärkeyttä, jotta viljelijät voivat toteuttaa toimet sujuvasti.
Huoltovarmuus ja omavaraisuus	Maatalouden ja energiahuollon huoltovarmuuden merkitys tunnistetaan. Selonteko esittää toimia mm. maatilojen biokaasun tuotannon ja energiatehokkuusneuvonnan edistämiseksi (s. 36, 46, 54).	Korostamme huoltovarmuuden turvaamista ilmastotoimien ohjenuorana. Kannatamme uusiutuvan energian (esim. tilakohtainen biokaasu) ja energiatehokkuuden edistämistä, mikä vähentää päästöjä ja vahvistaa ruoantuotannon omavaraisuutta.

Seuraavassa ProAgria esittää tarkemmat huomiot edellä mainituista teemoista ja niiden suhteesta selonteon linjauksiin.

1. Hiilensidonta kivennäismaiden maaperässä

Valtioneuvoston selonteossa tunnistetaan tarve vahvistaa maaperän hiilinieluja maa- ja metsätaloudessa, mukaan lukien peltomaiden hiilensidonta (esimerkiksi selonteon sivuilla 34 ja 86 korostetaan peltomaan hiilivaraston kasvattamista osana maatalouden ilmastotoimia). ProAgria pitää maaperän hiilensidonnan edistämistä tärkeänä osana ilmastonmuutoksen hillintää ja on aktiivisesti tukenut viljelijöitä **kestävien viljelymenetelmien** käyttöönotossa, kuten **hiiltä sitovassa viljelykierrossa, peltomaan orgaanisen aineksen lisäämisessä** ja **uudistavassa viljelyssä**. Näillä toimilla voidaan parantaa maatalousmaan tuottavuutta ja edistää hiilen varastoitumista maaperään pitkällä aikavälillä.

On kuitenkin huomioitava uusimman tutkimustiedon valossa, että **peltomaan hiilensidonnan** potentiaali ei ole rajaton ja sen **ilmastohyötyjen varmistaminen on haastavaa**. Ilmaston lämmetessä **orgaanisen aineksen hajoaminen maaperässä kiihtyy**, mikä voi merkittävästi **vähentää lisättyjen hiilivarastojen nettovaikutusta**. Toisin sanoen maaperän hiilivaraston kasvattamiseksi joudutaan tekemään entistä voimakkaampia toimia **pelkästään, jotta nykyinenkin taso saadaan pidettyä yllä**. ProAgria painottaa, että hiilensidontatoimiin tulee suhtautua **realistisella odotushorisontilla**: **peltomaan hiilivaraston kerryttäminen on hidasta**, ja nettopäästövähennykset voivat jäädä vaatimattomiksi, ellei samanaikaisesti hillitä orgaanisen aineksen hajoamista ja huolehdita maaperän **korkeasta orgaanisen aineen pitoisuudesta**.

Positiivisena asiana pidämme, että selonteossa osoitetaan merkittäviä resursseja **kasvihuonekaasupäästöjen ja hiilinielujen laskentamenetelmien kehittämiseen**. Tämä on oleellista, jotta maaperän hiilensidonnan todelliset vaikutukset voidaan luotettavasti mitata ja seurata. **ProAgria ehdottaa**, että maataloussektorin päästölaskentaa kehitettäessä harkitaan erillistä tarkastelua **fossiilisten ja biogeenisten päästöjen erottamiseksi toisistaan**. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöissä on mukana luonnon oma hiilen kierto, minkä vuoksi maataloudessa **ei voida saavuttaa yhtä jyrkkiä päästövähennyksiä** kuin esimerkiksi energiantuotannossa. Fossiiliperäisten päästöjen (esim. polttoaineet, lannoitteiden valmistus) erottaminen biogeenisista (mm. maaperän hengitys) auttaisi kohdentamaan ilmastotoimia tehokkaammin ja **tekisi maataloussektorin ilmastovaikutusten kehityksestä läpinäkyvämpää**.

2. Turvepeltojen kestävät ratkaisut ja kosteikkoviljely

Maatalouden turvepellot ovat Suomessa pinta-alaltaan rajallinen, mutta **päästöiltään huomattava** viljelysmaiden osa. ProAgria pitää erittäin tärkeänä, että **selonteon linjaukset turvemaiden osalta viedään käytäntöön**. Valtioneuvoston selonteossa korostetaan, että **uusia turvepohjaisia peltoja ei pidä enää raivata** ja että **heikosti tuottavia turvemaita tulee ennallistaa kosteikoiksi** ilmastopäästöjen vähentämiseksi (selonteon linjaukset mm. s. 80). Nämä tavoitteet ovat **oikeansuuntaisia ja kunnianhimoisia**, ja ProAgria **tukee niitä vahvasti**. **Turvepeltojen raivauskiellon** vakiinnuttaminen hillitsisi **päästöjen kasvua maataloudessa**, ja **vapaaehtoisin kannustimin** toteutettu **heikkotuottoisten turvepeltojen palauttaminen kosteikoiksi** leikkaisi alan suurimpia päästölähteitä tehokkaasti samalla, kun se voi tuoda hyötyjä myös **vesien- ja luonnonhoidolle**.

Jotta turvemaiden ilmastotoimet onnistuvat, ProAgria korostaa **laadukkaan neuvonnan ja riittävien resurssien merkitystä**. On hyvä, että selonteossa **nostetaan esille tarve vahvistaa osaamista ja henkilöresursseja kosteikkosuunnitteluun** (s. 38). ProAgrian asiantuntijaverkosto on valmis tuottamaan neuvontaa ja **koulutusta viljelijöille** kosteikkojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi **tilusjärjestelyt** ja **korvausjärjestelmät** on suunniteltava siten, että viljelijöille tarjotaan **taloudellisia kannustimia** ja turvaa silloin, kun he osallistuvat turvepeltojen ennallistamiseen. On tärkeää varmistaa, että turvepellon ilmastotoimiin ryhtyvät maanviljelijät **eivät menetä esimerkiksi tukikelpoisuuttaan tai muuta toimeentuloaan**, vaan päinvastoin hyötyvät ratkaisuista, jotka vähentävät päästöjä. Näin luodaan kannusteet siihen, että yhä useampi viljelijä voi osallistua **muuttamalla matalatuottoisia turvemaita uuteen käyttöön**, kuten **kosteikkoviljelyyn, metsä- ja suoluonnon ennallistamiseen tai muihin ilmastoviisaisiin** toimenpiteisiin. Nämä käytännön tuet ja joustavat ratkaisut ovat edellytys tavoiteltujen päästövähennysten saavuttamiselle turvemailla.

3. Huoltovarmuus, ruoantuotanto ja uusiutuvat ratkaisut

ProAgria pitää ensisijaisen tärkeänä, että **kansallinen huoltovarmuus** – niin ruoantuotannon kuin energiahuollon osalta – **turvataan ilmastotoimien yhteydessä**. On myönteistä, että valtioneuvoston selonteossa **huoltovarmuuden merkitys tuodaan esiin maatalouden ja energiasektorin osalta** (s. 36). Suomi on poikkeuksellisen riippuvainen maatalouden ja ruokajärjestelmän toimivuudesta myös kriisiaikoina, joten **ilmastoratkaisujen tulee kulkea käsi kädessä huoltovarmuuden vahvistamisen kanssa**. Kotimaisen ruuantuotannon kilpailukyvystä ja tuotantomahdollisuuksista on huolehdittava, jotta **ilmastotavoitteet saavutetaan samalla, kun suomalainen ruokaturva ja omavaraisuus säilyvät vahvoina**.

Selonteossa esitetyt toimet, kuten **maatiloilla syntyvien biomateriaalien hyödyntäminen biokaasuksi** sekä **energiatehokkuusneuvonnan lisääminen maatilojen energiankulutuksen vähentämiseksi**, ovat hyviä esimerkkejä ratkaisuista, jotka samanaikaisesti **vähentävät päästöjä** ja **parantavat huoltovarmuutta** (viittaukset mm. s. 46 ja 54). **Biokaasun tuotannon edistäminen** tarjoaa maatiloille uusia tulonlähteitä ja mahdollisuuden korvata fossiilisia polttoaineita paikallisella, uusiutuvalla energialla, mikä lisää **energiaomavaraisuutta** erityisesti haja-asutusalueilla. Samoin **energiatehokkuuden parantaminen maataloudessa** (esim. maatilojen **energiakartoitukset, neuvonta ja tukitoimet**) vähentää tilojen kustannuksia, pienentää päästöjä ja vähentää riippuvuutta tuontienergiasta. ProAgria tukee näitä toimia ja tarjoaa asiantuntemustaan niiden käytännön toteutuksessa kautta maan.

On myös syytä huomauttaa, että maataloudessa ilmastotoimet – esimerkiksi **lannan hyödyntäminen biokaasutuotannossa**, **peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden lisääminen** tai **kestävät peltoratkaisut** – voivat tukea **ruokajärjestelmän kriisinkestävyyttä**. Ne parantavat maaperän kuntoa, **lisäävät monimuotoisuutta** ja pienentävät viljelyn panosriskejä (esim. vähentynyt lannoitteiden ja ostopanosten tarve), mikä kokonaisuutena **vahvistaa maataloussektorin sopeutumiskykyä** ilmastonmuutokseen ja muihin häiriöihin. ProAgrian näkemyksen mukaan **kotimaisten uusiutuvien energiaratkaisujen** (kuten biokaasun ja uusiutuvien polttoaineiden tuotannon) rooli on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi osa sekä ilmastotyötä että huoltovarmuutta. Tuemme linjauksia, jotka poistavat investointien esteitä ja luovat kannustimia sekä yritys- että maatilatasolla näiden ratkaisujen käyttöönotolle.

4. Yleiset huomiot ja johtopäätökset

Kaiken kaikkiaan ProAgria näkee valtioneuvoston energia- ja ilmastostrategiassa useita myönteisiä kirjauksia maa- ja metsätalouden osalta, ja **pitää niiden yleistä suuntaa kannatettavana**. Erityisesti **turvemaiden päästöjen vähentämiseen panostaminen**, **peltomaan hiilivaraston vahvistaminen** sekä **ruoantuotannon huoltovarmuuden turvaavat toimet** ovat oikeita painopisteitä. Haluamme kuitenkin korostaa, että **strategian lopussa asetettu kunnianhimoinen päästövähennys-/nielutavoite (s. 96)** on **erittäin haastava saavutettava nykytoimilla**. Jotta Suomen **hiilineutraaliustavoite** saavutetaan aikataulussa, tarvitaan jatkuvaa panostusta tutkimukseen, hallinnon ja **neuvonnan resursseihin** sekä **uusia käytännön ratkaisuja**, jotka skaalautuvat laajasti maaseudulla. Ilmastotyössä on edettävä **yhdessä viljelijöiden kanssa**, hyödyntäen **vapaaehtoisia toimenpiteitä, kannustimia ja neuvontaa** siten, että sekä ilmastohyödyt että maatalouden elinvoima varmistetaan. Mielestämme on oleellista, että **hallitus sitoutuu vastaamaan** päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen siten, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia, **maatalouden kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä**.

ProAgria toimii aktiivisesti yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, viljelijöiden sekä muiden sidosryhmien kanssa strategian toimeenpanossa. **Asiantuntemuksemme** on käytettävissä esimerkiksi **koulutuksen ja neuvonnan** kehittämisessä hiilensidonnassa, kosteikkoviljelyssä ja uusien energiaratkaisujen käyttöönotossa. Vain laajalla yhteistyöllä ja **resursseja oikein kohdentamalla** voimme saavuttaa sekä **päästövähennykset** että **huoltovarmuuden** tavoitteet tasapainoisesti.

Kunnioittavasti,

Harri Mäkivuokko
Toimitusjohtaja

ProAgria Keskusten Liitto